

І.В.КУЛЬОВА,

викладач циклової комісії народного
інструментального мистецтва
Миколаївського коледжу культури і
мистецтв, м. Миколаїв

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КОЛЕКТИВНОГО НАРОДНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОГО ВИКОНАВСТВА В УМОВАХ СУЧАСНОГО КУЛЬТУРНОГО ПРОЦЕСУ

Протягом останніх десятиріч колективне народно-інструментальне виконавство здійснило потужний зліт у напрямку загального розвитку культури, орієнтованого передусім на функціонування в умовах вільного ринку. Ця тенденція обумовлена насамперед зростанням інтересу до даного виду мистецтва, і, як наслідок, пошуком нових форм розкриття творчості народно-інструментальних колективів.

Професійне народно-інструментальне мистецтвовідіграє важливу роль в естетичному вихованні народу, вихованні в ньому дійсно високої художньої культури та глибокого розуміння музики, у вихованні національної гідності, що забезпечує виховання адекватних знавців музичного мистецтва, розвиток справжніх митців.

Ансамблевому музикуванню на народних інструментах в Україні має давні традиції. Розвиток ансамблевого народно-інструментального виконавства на сучасному етапі характеризується рядом особливостей, зумовлених удосконаленням системи музичної освіти, розширенням мережі навчальних закладів, де здійснюється підготовка виконавців, керівників ансамблів та оркестрів народних інструментів, що обумовлює урізноманітнення палітри виразних засобів та розширення репертуару, функціонування сучасних форм тарізних видів народно-інструментальних ансамблів, як звичного явища сучасної музичної культури.

Аналізуючи ансамблеве виконавство на народних інструментах, слід зазначити, що зовсім недавно для підготовки учасника народно-інструментального колективу, потрібно було озброїти його відповідними знаннями і вміннями, досягнути єдиного гармонійного розвитку технічних і художніх навичок, подбати про загальний рівень музичного розвитку. Учаснику колективу достатньо було професійно володіти своїм інструментом, використовуючи спектр тембральних, технічних, динамічних його можливостей.

Але сьогодні, зі швидким розвитком різних галузей культури і мистецтв, в умовах всебічної модернізації різних сфер навчання і виховання, поширенням комп'ютеризації музичного мистецтва, переходу до цифрових носіїв, впливаючи на змінення у мисленні музиканта, не дозволяючи ні на

краплину зменшити вищезазначених якостей, вимагає використання різноманітних сучасних технологій задля оновленої трактовки музичного матеріалу. Зміни суспільної свідомості призводять до посиленої вимогливості слухача, який перетворюється також в глядача, і окрім ідеального звучання, він прагне бачити цікаве дійство на сцені.

Ансамблі народних інструментів постійно беруть участь у різноманітних конкурсах та фестивалях народно-інструментальної музики. Це дозволяє учасникам постійно залишатися у формі, спостерігати за тенденціями розвитку сучасного народно-ансамблевого музикування, набувати цікавого досвіду.

Кожен колектив прагне зайняти свою «нішу» у різнобарвному просторі народно-інструментального мистецтва, тому керівники та учасники колективів постійно перебувають в творчому пошуку різноманітних цікавих нововведень, якоюсь мірою, повертаючись до синкретичності у мистецтві засобами поєднання різних його видів, показуючи паралельно зі своїм виступом тематичний відеоряд, залучаючи до своїх виступів читців (для точного розкриття ідеї твору), хореографів (для візуального сприйняття задуму), але найчастіше учасники намагаються обходитися своїми силами, виявляючи багатогранність свого таланту. Для цього учасникам ансамблю, бажано мати добре розвинені міміку і пантоміміку. Саме вони слугують ансамблем своєрідною "мовою" спілкування: як для внутрішніх потреб – узгодження і корегування спільної гри; так і для зовнішніх ефектів – сценічно-образного відтворення артистичного втілення художнього змісту музичного твору.

Справжній ансамбль створюється не шляхом обмеження індивідуальної творчої свободи виконавців, а навпаки, музичне спілкування в ансамблі розширює сферу їх художньої фантазії, активізує внутрішні сили, волю і стимулює їх професійний зріст. Практика засвідчує, що професійною якістю учасника ансамблю мусить бути не лише досконала індивідуальна майстерність, а й здатність до емоційного та творчого спілкування, і це є запорукою успіху.

Щоб мати оригінальний «свій» репертуар, керівник колективу повинен бути, якщо не композитором творів програми ансамблю, то принаймні аранжувальником для даного складу інструментів. Це, як правило, музичні твори, які найбільше відповідають виконавським можливостям колективу, дозволяють йому повною мірою виявити свій творчий потенціал. Проте репертуар, як відомо, зазнає змін пов'язаних з динамікою розвитку народного інструментального мистецтва, самого колективу і потребує постійного поновлення. На жаль, друкованої літератури для народно-інструментальних колективів катастрофічно мало. Одним з реальних шляхів розв'язання цієї проблеми може стати створення і впровадження у практику роботи народно-інструментальних ансамблів аранжувань та опрацювань музичних творів регіональних композиторів.

Напевно, лише народно-інструментальне виконавство здатне найбільш змістовно донести слухачеві глибинність почуттів, пов'язаних із музичним

народним побутом, з історією національних традицій, з довіллям людського існування і невід'ємним елементом загальнонаціональної культури українського народу в сучасних умовах, а також відповідає загальнодержавним настановам на збереження культурної спадщини України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волощук Ю. І. Народньо-професійне інструментальне виконавство як явище сучасної культури (на матеріалі творчості гуцульських скрипалів) / Ю. І. Волощук // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку : зб. наук. праць : наук. записки Рівн. держ. гуман. ун. Вип. 12. – Рівне : РДГУ, 2007. – С. 76–80.
2. Грица С. Народний професіоналізм // Мистецтво та етнос. – К., 1991.
3. Давидов М. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва. – К., 1999.
4. Дрозда П. До проблеми сучасного стану народно-інструментального колективного музичування / П. Дрозда // Теорія і практика матеріально-художньої культури : збірник матеріалів. – Харків : ХДАДМ, 2006. – С. 22–24.
5. Незовибатько О. Ознайомлення з музичними інструментами та організація інструментальних ансамблів. - К., 1966. - 79 с.;
6. Пасічник Л. Академічне народно-інструментальне ансамблеве мистецтво України ХХ ст.: історико-виконавський аспект: Автореф. дис. канд. мистецтвознавства: 01 / ЛДМА ім. М. В. Лисенка. - Львів, 2007. - 17 с.